

קצין צעיר אחר היה אחד אנוואר אל-סאדאת*.
 כמו עבד-אל-נאצר, היה קשור כבר קודם לכן לפעולות מחתרניות של הקבוצות הלאומיות, שהיו ברובן ימניות-דתיות קרי צוניות, כמו "האחים המוסלמים". אחרי היום השחור, התקרב סאדאת הצעיר עוד יותר למחשבה שיש להיעזר בגרמנים כדי לסלק את הבריטים. הוא נחשד בפעולה פרו-גרמנית, הושם כמה פעמים במעצר, בכלא לימד את עצמו את השפה הגרמנית, תוך כדי קריאה בספר בלשי יחידי: תרגום גרמני של ספר של אדגאר וואלאס, סופר-הבלשים הבריטי שהיה פופולרי מאד בגרמניה דווקא. סאדאת לא התייחס לגרמנים אלא כאל מי שיכולים לגרש את הבריטים ממצרים. הוא לא ידע אז על המעשים המתוארים ביד ושם.

עבד-אל-נאצר, סאדאת ורכבות צעירים אחרים — קציני-צבא, אינטלקטואלים — החלו באותו יום בפברואר 1942 את הדרך הארוכה להחזרת הכבוד של מצרים והעולם הערבי. כל מה שקרה מאז, עד השבוע, הושפע מן השאיפה היסודית הזאת.

שתי נשמות

ה כבוד של מצריים — או של העולם הערבי? מה חשוב יותר? מה קודם למה?

זוהי שאלת-המפתח. כל תשובה מוטעית עליה, עלולה להוביל בעתיד הקרוב ל-אסון.

בלבה של מצריים מתרוצצות שתי נשמות. הנשמה המצרית והנשמה הערבית.

מצריים היתה אימפריה מפוארת, יוצרת-תרבות, אלפי שנים לפני ימיו של מוחמד הנביא. כל מצרי רואה בגאווה את שרידי עברו המזהיר, הפרעונים החנוטים, הפיראמידות, הספינקס. מצריים מבינה אחרונה על 6000 שנים של רציפות היסטורית ותרבותית — דבר שכמעט אין דומה לו בעולם. אפילו התרבות הישראלית צעירה מכך בהרבה.

אך טעות חמורה מאד היא לחשוב שזוהי הנשמה המצרית היחידה. מצריים היא ארץ ערבית. הדת, השפה, התרבות, התחושה, ההיסטוריה של מצריים בתימיים נזקקת ערביות מובהקות. אנוואר אל-סאדאת הוא מוסלמי מאמין ואדוק — והאיסי לאם הוא דת ערבית. הוא יושב בעיר ערבית — אל-קאהירה ("המנצחת"), שנוסדה בשנת 969 על-ידי המצביא הערבי ג'והאר.

יש דימיון כלשהו מבחינה זו בין מצריים לישראל. ישראל היא "ישראלית" ו"יהודית" בעת ובעונה אחת. יש הסבורים שהם ישראלים-מעל-לכל, ויש הסבורים שהם יהודיים-בראש-וראשונה. אך לגבי רוב הישראלים אין הבדל מודע או גבול ברור בין השניים. זה מתמוזג עם זה.

כך גם, לגבי המצרי המצוי — אין הבדל מודע בין היותו מצרי ובין היותו ערבי.

שתי הנשמות פועלות בצוותא, מנחות ביחד את התנהגות מצריים. מדי פעם נראה כאילו האינטרס המצרי הבינלאומי מתגבר על הנטייה הערבית. לעיתים נראה כאילו האינטרס הערבי משעבד את העניין המצרי. אך כל הפרדה אינה אפשרית, מבלי לגרום לסכיון-פרניה לאומית.

הדבר נתגלה במאורע הטראגי מטי השנתי, שהטיח את צילו על הדור המצרי: מיזחמת 1948.

עד הרגע האחרון היסס המלך פארוק אם להגיד את צבאו ארצה, במסיגרת המאמץ הכלי-ערבי למנוע את הקמתה של מדינה יהודית בפלסטין. ציניקאים טוענים כי בסופו של דבר היתה מטרתו מצרית בלבד: לתפוס חלק מן הארץ ולמנוע בעד מתחרהו, המלך עבדאללה, לתפוס את כור לה. המצרים עצמם טוענים כי פעלו מתוך אלטרואיזם ערבי בלבד, וכי הקריבו את עצמם למען האחים הפלסטיניים. האמת היא גם זו וגם זו.

הדבר מתגלה במערך הצבא המצרי שחדר לארץ. הוא התפצל לשתי זרועות. זרוע האחת פנתה ישר צפונה, לעבר תל-אביב, ליבה של המדינה החדשה. גייס זה הגיע עד אשדוד (או אישוד). וחיל-החלוץ שלו הגיע עד יבנה. הזרוע ה-16 (המשך בעמוד 16)

סאדאת על סכסל-הנאשמים בעוון פעולה חתרנית, מול השופט על הדוכן

סאדאת על הדוכן אחרי המהפכה, שוכט את האיש ששכט אותו

* השם נכתב בערבית, "אל-סאדאת", אך הלי הפוכת במיקרה זה ל"ס. מבטאים את השם אל-סאדאת.